

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 20. září 2022 ve věci č. 57195/17 – *McCann a Healy proti Portugalsku*

Senát čtvrté sekce Soudu rozhodl jednomyslně o tom, že nedošlo k porušení práva na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy u rodičů, kteří neuspěli s občanskoprávní žalobou proti bývalému policistovi, jenž vyšetřoval případ zmizení jejich dcery. Policista poté, co bylo stíhání rodičů zastaveno pro nedostatek důkazů a po svém odchodu do důchodu opakovaně veřejně uvedl, že dítě pravděpodobně zemřelo nešťastnou náhodou a rodiče pak schovali jeho tělo.

I. Skutkové okolnosti

Stížnost podal britský manželský pár – rodiče dívky Madeleine, která v květnu 2007 jako tříletá zmizela během rodinné dovolené v Portugalsku. Místní orgány zahájily vyšetřování možného únosu, které bylo svěřeno policistovi G. A. V září 2007 policie obvinila stěžovatele z toho, že poté, co dítě nešťastnou náhodou zemřelo, schovali jeho tělo. V říjnu 2007 byl policista G. A. z vyšetřování věci odvolán a v červenci 2008 nastoupil do předčasného důchodu. Ve stejné době bylo stíhání stěžovatelů zastaveno pro nedostatek důkazů. Krátce poté vydal G. A. knihu, kde popsal průběh svého zapojení do vyšetřování kauzy a uvedl, že on a jeho tým dospěli k závěru, že dívka zemřela v dovolenkovém bytě již tu noc, kdy rodiče nahlásili její zmizení, pravděpodobně v důsledku jejich nedbalosti. Rodiče podle všeho následně schovali její tělo a předstírali, že došlo k únosu. Tato tvrzení G. A. později opakoval i v rozhovoru pro média.

Na základě knihy byl natočen dokument, který odvysílala portugalská televize a vyšel rovněž na DVD. V roce 2009 stěžovatelé podali civilní žalobu, kterou se domáhali stažení knihy i DVD z prodeje a zákazu jejich dalšího šíření, jakož i náhrady nemajetkové újmy za zásah do své pověsti; ani v jednom řízení však nakonec neuspěli. Zmizení Madeleine nebylo doposud objasněno.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelé namítali porušení práva na respektování soukromého života.

Dle Soudu je třeba odpovědět na otázku, zda vnitrostátní soudy posoudily věc v souladu s ustálenými kritérii, která z jeho judikatury plynou pro vyvažování práva na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy a práva na svobodu projevu podle článku 10 (*Axel Springer AG proti Německu*, č. 39954/08, rozsudek velkého senátu ze dne 7. února 2012, § 89–95). Následně se Soud zabýval každým z těchto kritérií zvlášť.

a) *Příspěvek namítaných výroků k debatě sledující veřejný zájem*

Vnitrostátní soudy poukázaly na to, že daná kauza měla velkou mediální sledovanost v Portugalsku i v zahraničí, a představuje tudíž věc veřejného zájmu. Soud neshledal důvod tento závěr zpochybnit. Připomněl zároveň, že veřejnost má legitimní nárok být informována o trestním řízení (*Morice proti Francii*, č. 29369/10, rozsudek velkého senátu ze dne 23. dubna 2015, § 152).

b) *Stupeň veřejné známosti stěžovatelů a jejich předchozí jednání*

Vnitrostátní soudy dále upozornily, že stěžovatelé již před zveřejněním knihy, dokumentu a rozhovoru z vlastní vůle informovali o kauze média a vstoupili v kontakt s tiskovými agenturami, čímž se stali veřejně známými osobnostmi. Dle Soudu nicméně lze toto jednání hodnotit tak, že stěžovatelé chtěli využít všechny dostupné prostředky, aby našli svou dceru. Samotná skutečnost předchozí spolupráce s médii přitom danou osobu neznamená veškeré ochrany poskytované článkem 8 Úmluvy (*Egeland a Hanseid proti Norsku*, č. 34438/04, rozsudek ze dne 16. dubna 2009, § 62).

c) Předmět knihy, dokumentu a rozhovoru a okolnosti pořízení těchto informací

Vnitrostátní soudy shledaly, že sporné informace ze strany G. A. nelze hodnotit jako nové, jelikož figurovaly již v příslušném trestním spisu, který byl zpřístupněn médiím; ostatně právě na základě těchto informací byli stěžovatelé obviněni a vyšetřováni. Dle Soudu není pochyb o tom, že dané informace pocházely ze spisu, který měl veřejnou povahu.

d) Obsah namítaných výroků a jejich důsledky

Soud uznal, že tvrzení G. A. byla závažné povahy, tím spíš, že nebyla vyslovena novinářem či soukromou osobou, ale bývalým policistou, který po jistou dobu vedl vyšetřování dané věci. Podobně jako vnitrostátní soudy, i Soud dospěl k závěru, že namítané výroky lze kvalifikovat jako hodnotové soudy založené na dostatečném skutkovém základě (*mutatis mutandis Falter Zeitschriften GmbH proti Rakousku*, č. 26606/04, rozsudek ze dne 22. února 2007, § 23). Navíc kauza byla předmětem mnoha diskusí a spekulací na úrovni národní i mezinárodní, přičemž názor G. A. byl jen jedním z mnoha. Pokud by byla jeho kniha zveřejněna ještě před vydáním rozhodnutí o zastavení trestního stíhání stěžovatelů, mohly by namítané výroky znamenat zásah do presumpce nevininess stěžovatelů zaručené čl. 6 odst. 2 Úmluvy, neboť by se jednalo o předjímání hodnocení skutkových okolností ze strany vyšetřujícího orgánu (*Allenet de Ribemont proti Francii*, č. 15175/89, rozsudek ze dne 10. února 1995, § 41). Jelikož však kniha byla zveřejněna až následně, je ve hře pověst stěžovatelů chráněna článkem 8 Úmluvy, jakož i důvěra veřejnosti ve fungování justice (*mutatis mutandis Prager a Oberschlick proti Rakousku*, č. 15974/90, rozsudek ze dne 26. dubna 1995, § 34).

I za předpokladu, že došlo k zásahu do pověsti stěžovatelů, nebylo to dle Soudu v důsledku názoru prezentovaného G. A., ale z důvodu podezření existujících ve vztahu k nim, které určily směr vyšetřování a které byly předmětem širokého mediálního pokrytí. Jednalo se tedy o informace, k nimž se veřejnost ve značném rozsahu dostala již před zveřejněním knihy G. A. Navíc dokument natočený podle knihy výslovně zmiňuje, že stíhání stěžovatelů bylo zastaveno.

Konečně Soud poukázal i na to, že po zveřejnění knihy stěžovatelé natočili vlastní dokument o zmizení své dcery a pokračovali v poskytování rozhovorů pro média. Třebaže Soud vyjádřil pochopení pro skutečnost, že vydání knihy v nich vyvolalo pocity hněvu a úzkosti, nelze dle jeho názoru mít zato, že dílo či navazující dokument měly závažné důsledky pro jejich sociální vztahy či pro další proces pátrání po jejich dítěti.

e) Zvláštní okolnosti případu

Soud se ztotožnil se závěry vnitrostátních soudů, dle nichž se G. A. zveřejněním namítaných výroků jakožto penzionovaný policista nedopustil porušení profesního tajemství, jelikož dané informace už byly v té době odhaleny veřejnosti. Dle Soudu se tedy jednalo pouze o jeho interpretaci dané kauzy. Nejeví se ani, že by motivací G. A. byla osobní animozita vůči stěžovatelům (*Guja proti Moldávii*, č. 14277/04, rozsudek velkého senátu ze dne 12. února 2008, § 77). Pokud by byla v okolnostech projednávané věci civilní žaloba stěžovatelů proti G. A. úspěšná, mohlo by to dle Soudu mít odrazující účinek ve vztahu ke svobodě projevu zahrnující záležitosti veřejného zájmu (*mutatis mutandis Koudechkina proti Rusku*, č. 29492/05, rozsudek ze dne 26. února 2009, § 99).

f) Závěr

Ve světle uvedeného Soud shledal, že vnitrostátní soudy provedly náležité hodnocení věci na základě kritérií plynoucích z jeho judikatury, a není závažný důvod, aby Soud jejich hodnocení nahradil svým vlastním. Nelze tedy tvrdit, že vnitrostátní soudy nedostály svému pozitivnímu závazku chránit právo stěžovatelů na respektování jejich soukromého života, a k porušení článku 8 Úmluvy tudíž nedošlo.